

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Економічний факультет

Кафедра економіки та менеджменту

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: «УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ
ПОТУЖНОСТЕЙ ПІДПРИЄМСТВА»

Виконав: студент 4 курсу,
гр. ЕХз – 41

Спеціальності 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійної програми
«Менеджмент бізнес-процесів»

_____ Ілона БАТЕЧКО

Керівник наукової роботи: доктор
економічних наук, професор

_____ Дмитро БАБИЧ

Рецензент: кандидат
економічних наук, доцент
Гатило В.П.

Харків – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет економічний

Кафедра економіки та менеджменту

Освітньо-кваліфікаційний рівень перший бакалаврський рівень

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма «Менеджмент бізнес-процесів»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Г. О. Дорошенко
підпис ініціали, прізвище

« 06 » червня 2024 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА**

Ілони БАТЕЧКО

1. Тема роботи: «УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ ПІДПРИЄМСТВА»

Керівник роботи Бабич Дмитро Володимирович, доктор економічних наук,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

професор

затверджені наказом по університету від «09» квітня 2024 року
№2101-5/787

2. Строк подання студентом роботи 05 червня 2024 року

3. Перелік питань, які потрібно розробити: Розглянути теоретичні аспекти сутності та змісту структура основних засобів та виробничої потужності підприємства. Узагальнити фактори, що впливають на формування і використання виробничої потужності підприємства. Виокремити вплив економічних умов на ефективну діяльність підприємства та оцінити використання виробничої потужності. Проаналізувати ефективність виробничо-господарської діяльності та основні показники використання виробничої потужності ТОВ «Юнітранс Логістичні Системи». Запропонувати напрями поліпшення ефективності експлуатації виробничих потужностей ТОВ «Юнітранс Логістичні Системи».

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Економічна сутність, зміст і структура основних засобів та виробничої потужності підприємства	7
1.2. Види та чинники формування і використання виробничої потужності підприємства.....	14
1.3. Методичні підходи до оцінки виробничої потужності підприємства.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ».....	25
2.1. Загальна техніко-економічна характеристика діяльності ТОВ «Юнітранс Логістичні Системи».....	25
2.2. Аналіз використання виробничої потужності ТОВ «Юнітранс Логістичні Системи».....	32
2.3. Шляхи підвищення ефективності використання виробничої потужності підприємства ТОВ «Юнітранс Логістичні Системи»	39
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48

ВСТУП

Питання визначення потужності виробництва є важливим для транспортних підприємства та має велике практичне значення при плануванні виробництва. Практика показує, що організації недооцінюють виробничі потужності компанії, оскільки, це не є основою виробничої програми. Тому, підвищення ефективності виробничих потужностей компанії є актуальним на всіх рівнях. Виробнича потужність - це максимальний обсяг річного випуску певного асортименту продукції чи послуг у відповідного асортименту та якості та повністю використовує основні засоби в оптимальних умовах їх використання.

З одного боку, покращення ефективності застосування існуючих основних засобів та збільшення виробничої потужності компаній сприяє підтримці відповідного технічного рівня будь-якого підприємства в усі часи, а з іншого – дозволяє виробництву без побічних інвестиційних ресурсів компаній збільшити об'єм виробництва продукції. Плани щодо нарощування виробничих потужностей транспортної компанії повинні бути реалізовані у довгостроковій та короткостроковій перспективі. Це визначає загальний рівень ресурсів, які потребує підприємство.

Теоретичну основу роботи становлять фундаментальні наукові дослідження, що відображені у працях наступних науковців Ареф'єва О., Богацька Н., Завгородня Т., Кравченко О., Левицька Н., Романенко М., Слепян Е., Чубирка Г., за спрямуванням дослідної тематики, що регламентують управління потужністю господарюючих суб'єктів [2, 5, 14, 16, 22, 29, 31].

Метою дипломної проекту є дослідження теоретичних положень та обґрунтування заходів поліпшення ефективності використання виробничої потужності транспортного підприємства.

Завданнями дипломної роботи є:

- розглянути економічну природу, зміст та структуру основних засобів компанії та виробничу потужність;

- визначити типи та фактори формування та експлуатації потужності підприємства виробничого характеру;
- розглянути методологічний підхід для оцінки виробничої потужності компанії та надання їх підвищення;
- провести загальну техніко-економічну характеристику діяльності ТОВ «Юнітранс Логістичні Системи»;
- проаналізувати основні показники використання виробничої потужності ТОВ «Юнітранс Логістичні Системи»;
- запропонувати напрями поліпшення ефективності експлуатації виробничих потужностей ТОВ «Юнітранс Логістичні Системи»

Об'єктом дослідження є процес організації діяльності транспортного підприємства у напрямку підвищення ефективності використання виробничих потужностей.

Предметом дослідження є розробка практичних рекомендацій, що до підвищення ефективності використання виробничих потужностей ТОВ «Юнітранс Логістичні Системи».

Методи дослідження. Теоретичне основу склали вітчизняні та зарубіжні дослідники та експерти в галузі ефективності експлуатації виробничих потужностей і закони та нормативні документи України. Дані звітності компанії були використані в процесі створення дипломного проекту.

Для досягнення мети дослідження використовувались загальнонаукові методи - метод наукової абстракції та порівняння, метод моделювання, економічний, графічний та системний аналіз.

Практичне значення отриманих результатів відображується у можливості транспортним підприємствам запропонувати заходи для ефективності використання виробничої потужності.

Результати роботи були апробовані на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» у травні, відповідно встановленого плану.

1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність, зміст і структура основних засобів та виробничої потужності підприємства

Спираючись на поточні реалії економічної системи та беручи до уваги виклики, що диктує ринкова економіка, єдиний спосіб набуття системою господарських операцій ефективності є баланс у використанні всіх наявних ресурсів підприємства. Одним із ключових елементів, в системі сталого розвитку підприємства, є розширення об'ємів виробництва за рахунок ефективного застосування основних засобів а також інтенсивності їх використання. В сучасному економічному інформаційному просторі існує безліч підходів до визначення поняття «основні засоби».

У парадигмі політичної економіки основу для розкриття поняття «основні засоби» формують наступні категорії: основний капітал, засоби виробництва, капітал та виробничі засоби. Так у роботах економістів, що відносяться до вищезазначеної парадигми переважає підхід в якому основні засоби є лише складовою більш загальної категорії капітал [33].

Різноманіття підходів, до визначення сутності основних засобів, диктує доцільність більш детального розгляду та формування чіткого тлумачення даної економічної категорії. Подальше розкриття більш специфічних та вузьких складових та властивостей основних засобів можливе лише за умови розуміння їх якісних характеристик, природи їх формування та експлуатації. Підходи до визначення категорії основні засоби систематизовано та наведено у таблиці 1.1.

Одним із перших, хто використав поняття основні засоби, є А. Сміт. Його підхід полягав у визначенні їх у вигляді матеріального підґрунтя для нарощування капіталу. Основою для розмежування оборотного та основного капіталу була форма доходу, що ним приноситься. Так капітал, спрямований на елементи, що

мають незмінність форми та утворюють прибуток, як то: устаткування, інструменти, земля, або ж їх покращення утворює основний капітал.

Таблиця 1.1 - Підходи до визначення основних засобів [23]

Чумаченко М.Г.	Характеризує основні засоби як сукупність матеріальноречових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним і моральним зносом.
Загородній А.Г., Вознюк Г. Л.	Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство формує з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного користування яких перевищує рік.
Бутинець Т. А.	Основні засоби розглядаються як вкладений капітал і, відповідно, повинні обліковуватися за собівартістю, їх можна прирівняти до витрат майбутніх періодів (динамічний баланс); основні засоби розуміються як ресурс, що знаходиться на підприємстві (статичний баланс).
Цал-Цалко Ю.С.	Характеризує основні засоби як речові необоротні (неспоживчі) об'єкти, що, як передбачається, будуть використовуватися більше 365 календарних днів з дати введення в експлуатацію (операційного циклу, якщо він довший за рік) для потреб, процесу виробництва або постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, вартість яких більша величина, яка визначена підприємством для малоцінних необоротних матеріальних активів.
Бондар М.І.	Сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово приймають участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами.

Розглядаючи як економічну категорію - засоби, що багаторазово використовуються в процесі виконання робіт, наданні послуг чи виробничому процесі, зношення яких відбувається поступово та супроводжується частковою передачею цінності у склад послуги, продукту, або роботи у вигляді амортизації. Термін експлуатації становить більше одного виробничого циклу та не менше одного року [1, 3].

Створення, функціонування та розвиток підприємства неможливі без забезпечення достатнього рівня виробничих засобів, а також управління процесами їх оновлення та нарощування [4].

Один із критеріїв класифікації основних засобів є безпосередність їх використання у виробничому процесі. Так основні виробничі засоби складають левову частину загального обсягу основних засобів та можуть сягати 93-98% та є невід'ємною частиною процесу виробництва. До засобів невиробничого характеру відносяться ті, що забезпечують нормальне функціонування та задоволення потреб працівників.

У розробленій схемі, яка зображена на рисунку 1.1, класифіковано основні засоби.

Рисунок 1.1 - Класифікація основних засобів підприємства [4]

Аналіз основних засобів набуває важливості з огляду на наступні аспекти:

Використання основних засобів у виробництві різних галузей, є ключовою складовою для підвищення продуктивності праці. Наявність і стан цих засобів можуть визначати економічний потенціал підприємства.

Фіксовані активи, які використовуються в невиробничих сферах, сприяють розвитку науки та культури, а також сприяють соціальному просуванню суспільства [6].

Ключову роль, для підвищення продуктивності підприємств, відіграє управління оновленням складу основних засобів.

Далі варто розглянути різні тлумачення терміну "основні засоби", представлені роботами різних вчених економістів, які систематизували це поняття. Аналізуючи наукові видання у яких висвітлюється тема основних засобів, можна прийти до висновку, що переважна кількість дослідників бачать у основних засобах сукупність усіх матеріальних активів компанії. Це підкреслює факт, багаторазового використання підприємством основних засобів.

Впродовж експлуатації основних засобів підприємство накопичує вартість виробленої продукції у вигляді амортизації. Перевірка та інвентаризація необхідні для розуміння у якому стані знаходяться основні засоби й складання звітності. Основні засоби поділяються на групи з однорідними характеристиками, щоб полегшити їхнє управління та облік.

У світлі сучасних наукових підходів, класифікацію варто сприймати як систему групування за певними характеристиками однорідних якісних категорій. Цей підхід сприяє полегшенню процесу звітування щодо основних засобів й контролю за їхнім рухом і доступом. Варто підкреслити, основні засоби відіграють ключову роль для успішного функціонування компанії, але головним критерієм, що визначає її потенціал, є виробнича потужність [7].

Сучасні умови високої конкуренції змушують підприємства забезпечувати сильні позиції на ринку, на які виробничі потужності впливають у першу чергу. В комплексі проблем з якими зіштовхуються підприємства в процесі свого функціонування, недостатність нових якісних виробничих потужностей посідає

одне із ключових місць. Оновлення та реструктуризація виробничих потужностей впливають на ефективність виробництва та економічну активність.

Україна, як країна, що інтегрується в світову економіку, стикається з необхідністю постійного підвищення рівня технологій та виробництва, задля збереження ринкових позицій. Будь-яке підприємство має свою специфічну продуктивність і виробничий потенціал, які визначаються багатьма факторами. Рішення щодо виробничих потужностей мають значний вплив, оскільки вони визначають можливості для виробництва або надання послуг.

Виробнича потужність компанії визначає максимальний обсяг продукції або послуг, який може бути вироблений протягом року за умови повного завантаження. Це концептуально важливе поняття, що визначається в контексті необхідності задоволення попиту на ринку [8].

Для вимірювання виробничих потужностей компанії використовуються показники, що враховують специфіку процесу виробництва та галузі в цілому. Враховуючи складні умови сучасного виробництва, важливо враховувати не лише кількість, але й якість та ефективність обладнання, що використовується.

У контексті сучасних досліджень виробничої діяльності, актуальною стає проблема оптимізації основних засобів та процесу керування ними. Ця проблема стає важливою в умовах високої конкуренції та швидко змінюючихся ринкових умов. Зокрема, вирішення цієї проблеми вимагає ретельного аналізу та підходу до чіткого розуміння категорії виробничі потужності компанії.

Якщо запланований обсяг виробництва відповідає складу та структурі наявних у підприємства основних засобів, то воно може максимально завантажити своє виробниче обладнання та досягти максимальної продуктивності. Проте, при широкому виборі асортименту виробництва можливості використання обладнання можуть бути обмежені різними темпами виконання технологічних операцій. Таким чином, ключовим фактором, що впливає на розрахунок потужності стає асортимент продукції.

Виробнича потужність компанії визначається її здатністю керувати майстернями, секціями та обладнанням, які виконують масштабні технічні

процеси. Зазначені підрозділи мають найбільшу кількість машин та обладнання та відіграють ключову роль у виробничому процесі [17].

У площині управління оптимізацією виробничих потужностей можна виділити два основних вектори. Перше це підвищення інтенсивного навантаження, що полягає у швидкому збільшенні об'ємів основних засобів, які використовує підприємство. Друге, це концентраційне збільшення навантаження, що передбачає заміну застарілого обладнання новим та більш ефективним.

Мінімізація часу простою обладнання має прямий вплив на покращення ефективності виробничих потужностей, які використовуються підприємством. Крім того, важливо врахувати наступні аспекти: невідповідність виробничих потужностей окремих підрозділів компанії, недостатня організація процесу відновлення та технічного обслуговування у обладнання, а також проблеми з постачанням необхідних ресурсів [18].

Отже, забезпечення максимальної користі від використання основних засобів це надважливе завдання для підприємства, що може бути досягнуте за умови комплексного підходу та ретельного аналізу виробничих процесів.

У сучасних умовах досліджень виробничої діяльності підприємство повинно активно вдосконалювати свої виробничі потужності з ціллю максимізації ефективності. Настанови щодо планування ефективності виробничих потужностей у розрізі підприємства наведено на рисунку 1.2.

Удосконалення ефективності виробничих потужностей компанії досягається шляхом використання прогресивних методів організації виробництва, таких як концентрація, спеціалізація, співпраця та поєднання. Особливу увагу слід звертати на використання високоефективного автоматизованого обладнання у виробничих процесах.

Основні засоби - майнові та матеріальні цінності, які тривалий час залишаються у природній формі в матеріальних та нематеріальних сферах, при цьому їх вартість постійно зменшується через фізичне та моральне зношування. Класифікація основних засобів це фундаментальний критерій раціональної

звітності, яка дозволяє об'єднати їх за загальними функціями у виробничій діяльності.

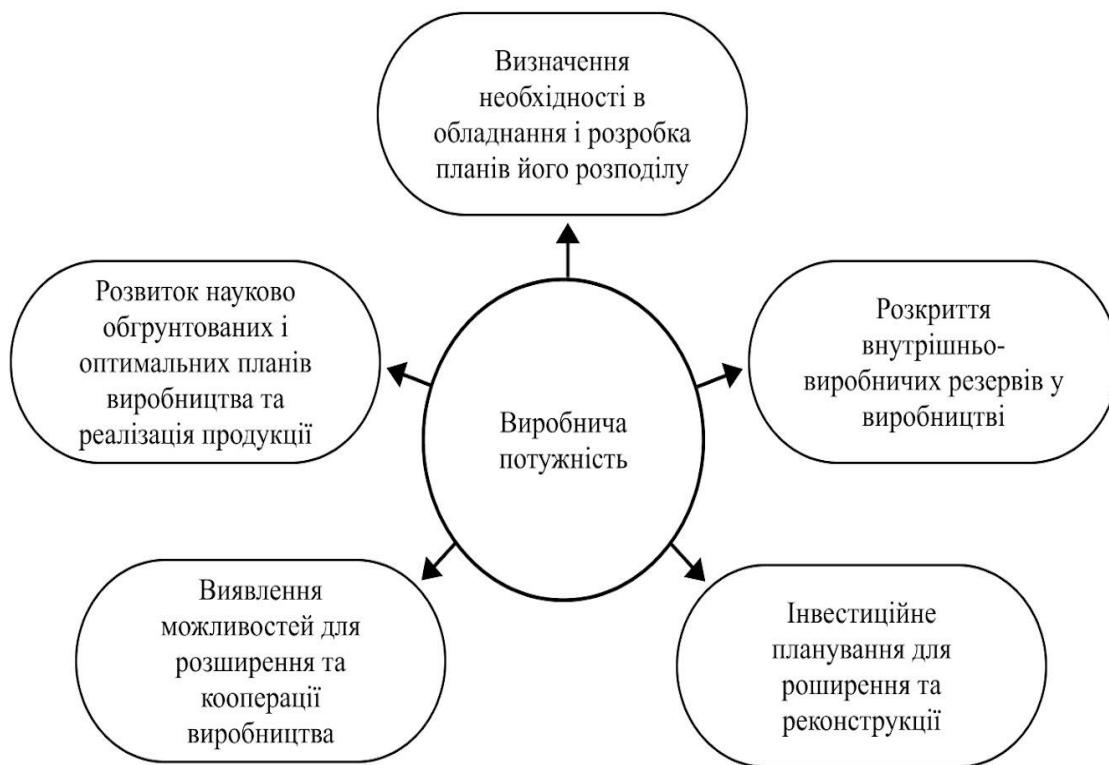

Рисунок 1.2 - Напрями планування ефективності виробничої потужності підприємства [20, 24]

Ефективне використання основних засобів передбачає їх економічність та ефективність, при цьому технічні умови повинні бути під контролем.

Важливими напрямками покращення виробничих потужностей є залучення професіоналів до комплексного ремонту, модернізація обладнання для покращення активів, структури та управління.

Виробнича потужність компанії визначається її здатністю виробляти максимальний обсяг продукції та послуг із плином часу, з урахуванням наявного обладнання, технічних і технологічних інновацій [25].

1.2. Види та чинники формування і використання виробничої потужності підприємства

У суспільному виробництві роль виробничих потужностей та їх місце визначають ефективне використання промислових ресурсів, можливостей бізнесу та темпи зростання, що прямо залежать від економічного розвитку підприємства. В контексті економіки, виробничі потужності є ключовим фактором, який впливає на продуктивність та результативність підприємства. Це зв'язано з тим, що вони визначають, наскільки ефективно можуть бути використані ресурси для виробництва товарів або послуг [30].

Наукові дослідження та практика підтверджують різноманітність виробничих потужностей у компаній. Основні типи виробничих потужностей включають вхідну, вихідну, середньорічну, введення в експлуатацію, випускову та балансову потужності. Крім того, розрахункові види виробничих потужностей враховують проектну, поточну, резервну, перспективну та ефективну потужності.

Вхідна потужність відображає стан на початку періоду, коли розпочинається виробництво, тоді як вихідна потужність визначається на кінець періоду, коли виробництво завершується. Середньорічна потужність враховує значення на початку і в кінці періоду, що дозволяє оцінити середнє значення протягом року. Введення в експлуатацію та випускова потужність відображають моменти введення та вилучення обладнання з експлуатації відповідно. Балансова потужність порівнює різні одиниці обладнання, які працюють у одному технологічному процесі.

Проектна виробнича потужність визначає потенціал, передбачений під час проектування або будівництва нового бізнесу. Поточна виробнича потужність враховує умови виробництва або перевищення показників проекту. Резервна виробнича потужність необхідна для забезпечення надійності роботи під час аварійних ситуацій. Перспективна виробнича потужність передбачає очікувані зміни в асортименті продукції та технологічних процесах. Ефективна потужність

визначає максимальний рівень виробничих можливостей для уникнення збитків через високі виробничі витрати.

Такий детальний підхід до визначення та класифікації виробничих потужностей допомагає підприємствам краще розуміти їхні можливості та потенціал, що сприяє ефективному управлінню та досягненню конкурентних переваг на ринку [32].

У сучасному світі, де конкуренція стає все більш жорсткою, ефективне управління виробничими потужностями стає вирішальною складовою для успіху будь-якого підприємства. Однак, перед керівництвом стоїть завдання не лише забезпечити належний рівень потужностей, а й ефективно використовувати їх для досягнення стратегічних цілей компанії. Поняття «виробнича потужність» охоплює не лише фізичні можливості у виробництві, а й кількість та якість ресурсів, які можуть бути мобілізовані для виробництва товарів або послуг. Зрозуміло, що ефективне управління виробничими потужностями включає в себе не лише збільшення їх потужності, а й оптимізацію використання наявних ресурсів. Фактори, які впливають на оптимальний розмір виробничих потужностей підприємства систематизовано та представлено на рисунку 1.3.

Один з ключових аспектів управління виробничою потужністю - це збалансоване планування ресурсів. Керівництво повинно уважно аналізувати різноманітні фактори, такі як ринкові умови, технологічні можливості, кваліфікація персоналу та доступність сировини. На основі цього аналізу формується стратегія розвитку виробничих потужностей, яка відповідає потребам підприємства та вимогам ринку.

До інших аспектів ефективного управління виробничими потужностями входить постійне вдосконалення технологічних процесів, що дозволяє оптимізувати використання обладнання та зменшити час виробництва. Крім того, важливо забезпечити належний розвиток кваліфікації персоналу, що дозволить максимально використовувати потенціал виробничих потужностей [40].

Рисунок 1.3 - Фактори формування оптимального рівня виробничої потужності підприємства

Не менш важливою є увага до екологічних аспектів виробництва. Сучасні підприємства повинні прагнути до використання екологічно чистих технологій та матеріалів, що дозволить знизити негативний вплив на навколишнє середовище та забезпечити сталість виробничих процесів [37].

У цьому контексті, стратегічне управління виробничими потужностями стає не лише завданням керівництва, а й ключовим фактором для стабільності та успішності компанії. Лише за умови грамотного та системного підходу до цього процесу підприємство зможе забезпечити свій успіх у сучасному конкурентному середовищі.

Аналіз виробничих потужностей на сучасних підприємствах є складним та відповідальним етапом у стратегічному управлінні. Цей процес вимагає комплексного аналізу складу та структури основних виробничих засобів, що потребує високого рівня експертності та кваліфікації. Ключовим фактором, що впливає на ефективність цього аналізу, є належно розроблена асортиментна та номенклатурна стратегія продукції. Правильно підібраний асортимент, що відповідає наявному складу виробничих засобів, забезпечує оптимальне використання їхнього потенціалу та досягнення максимальної ефективності виробництва [34].

З іншого боку, розширений асортимент продукції може ускладнити оптимізацію виробничих процесів через необхідність впровадження різноманітних технологічних операцій. Тому важливо уважно підходити до вибору номенклатури продукції, враховуючи як характеристики виробничих засобів, так і їхню спеціалізацію. Лише оптимально підібраний асортимент може забезпечити високу продуктивність обладнання та раціональне використання ресурсів.

При розрахунку виробничих потужностей новоствореного підприємства враховуються не лише потреби виробництва, але й технічні характеристики обладнання. Наявність вже існуючих виробничих засобів є ключовим чинником, що визначає його потенціал. Якість та ефективність цих засобів має прямий вплив на здатність підприємства досягати максимальної продуктивності.

Крім того, на розрахунок виробничих потужностей впливають інші фактори, такі як умови експлуатації, ринкові умови та технологічні інновації. Вони відіграють важливу роль у формуванні стратегії підприємства та визначенні його конкурентоспроможності на ринку. Ретельний підбір асортименту та номенклатури продукції є стратегічною задачею, яка вимагає компетентності та професіоналізму керівництва підприємства.

У сучасних реаліях господарювання, аналіз виробничих потужностей стає необхідною передумовою для успішного функціонування підприємств. Цей процес включає в себе детальне дослідження і оцінку різноманітних факторів, що впливають на ефективність та продуктивність виробничих процесів. Важливо враховувати організаційно-технічні аспекти розвитку виробництва, а також змінні економічні умови та технологічні інновації.

Одним із ключових факторів, що впливають на виробничі потужності, є якість та технічний рівень обладнання. Сучасне та високоефективне обладнання може суттєво підвищити продуктивність та якість виробництва. Крім того, ступінь прогресивності технологій та їх впровадження також мають вирішальне значення для оптимізації виробничих процесів та забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Не менш важливою є спеціалізація та організація виробництва. Вона визначається обсягами виробництва, асортиментом продукції, а також розподілом ресурсів. Правильно підібрана спеціалізація може сприяти оптимізації виробничих потужностей та максимальному використанню ресурсів підприємства.

Крім того, ефективне управління виробничими процесами передбачає впровадження стандартизації та уніфікації, що спрощує та оптимізує виробничі процедури. Це дозволяє забезпечити єдність і стабільність процесів та підвищити їх ефективність.

Загальний успіх також залежить від постійного моніторингу та аналізу ринкових тенденцій та технологічних інновацій. Спроможність адаптуватися до

середовища та змін ньому є ключовою для забезпечення конкурентоспроможності та стійкості підприємства.

1.3. Методичні підходи до оцінки виробничої потужності підприємства

Визначення потужності підприємства є критичним елементом його операційної системи, від якого залежить ефективність управління, включаючи аналіз фінансового стану та формування стратегій розвитку. Виробничі потужності націлені на максимальне використання ресурсів, оптимізацію витрат та збільшення обсягів виробництва. Успішне вирішення цих завдань сприяє підвищенню фінансової стабільності підприємства, зокрема за рахунок постійного розвитку виробничих процесів.

Оцінка використання виробничих потужностей має важливе значення в корпоративному управлінні. Прямі показники ефективності управління виробничими потужностями стають ключовими факторами для оцінки продуктивності підприємства. Під час управління та стратегічного планування використовуються різноманітні показники для визначення обсягу виробничої потужності та її ефективного використання [35].

Оцінка ефективності управління виробничою потужністю ґрунтується на аналізі різних показників, зокрема загальної вартості виробничих потужностей, комплексних показників використання обладнання та виробничого простору, а також показників впливу на економічну ефективність та фінансову стійкість компанії [28].

Першим кроком у процесі визначення виробничої потужності є аналіз показників, який зазвичай базується на природних, умовних або вартісних оцінках. Вимірювання виробничої потужності в натуральних одиницях є важливим тільки для підприємств, що спеціалізуються на виробництві стандартних товарів. Умовні показники використовуються для аналізу різноманітної продукції та асортименту супутніх товарів. Показники витрат оцінюють виробничі можливості та порівнюють економічну ефективність з метою

визначення обсягів продажів, товарів і валового продукту. Такий комплексний підхід дозволяє ефективно визначити та використовувати виробничі потужності компанії з максимальною результативністю.

Аналіз виробничих потужностей є однією з ключових складових діяльності будь-якого підприємства. Цей аналіз дозволяє керівництву оцінити стан і потенціал виробничих можливостей, що визначає ефективність виробництва та конкурентоспроможність компанії. Одним із важливих інструментів для проведення такого аналізу є баланс виробничих потужностей. Цей баланс відображає зміни вартості потужностей протягом певного періоду, що дає можливість керівництву аналізувати динаміку розвитку виробництва та вживати відповідні стратегічні рішення.

При аналізі виробничих потужностей важливо враховувати різні аспекти, які впливають на їхню ефективність. По-перше, слід вивчити асортимент товарів або послуг, що виробляються компанією, та оцінити їхню відповідність потребам ринку. Далі необхідно проаналізувати потужності управління та використання технологій, а також розглянути можливості впровадження інноваційних рішень для підвищення продуктивності виробництва.

Оцінка виробничих потужностей передбачає аналіз їхньої ефективності та раціональності використання ресурсів. Для цього важливо вивчити різні аспекти, такі як обслуговування основного обладнання, проведення ремонтних робіт, модернізація виробничих ліній тощо. Крім того, слід враховувати витрати енергії та матеріалів, а також максимальний час роботи обладнання.

У практичній діяльності експлуатація виробничих потужностей має на меті забезпечення оптимального використання наявних ресурсів та збільшення виробництва послуг і продукції. Задля досягнення цієї мети необхідно розробляти стратегії оптимізації виробничих процесів, впроваджувати нові технології та підвищувати кваліфікацію персоналу [15].

Виробнича потужність підприємства є системою правил та методів, спрямованих на максимальне використання внутрішніх ресурсів компанії та

підвищення її конкурентоспроможності. Такий підхід сприяє поліпшенню економічного стану підприємства та забезпечує успішний розвиток на ринку.

Для дослідження економічної ефективності транспортного підприємства та встановлення взаємозв'язку між виробництвом продукції та її собівартістю потрібно детально проаналізувати його виробничі потужності, які є ключовим фактором у системі техніко-економічних показників підприємства, оскільки вона визначає можливість планування надання транспортних послуг та готовність до розвитку виробництва [13].

Для досягнення більш ефективного використання виробничих потужностей підприємства рекомендується вжити наступні заходи:

Збільшення інтенсивності використання виробничих потужностей. Це передбачає максимальне використання часу, протягом якого обладнання знаходиться в роботі, та підвищення загальної продуктивності.

Розширення екстенсивного навантаження. Це означає продовження періоду експлуатації обладнання протягом календарного року та збільшення частки існуючого обладнання у загальній структурі підприємства [11].

Технічне переоснащення основних виробничих засобів транспортних компаній є ключовим аспектом для досягнення високої продуктивності та забезпечення конкурентоспроможності в умовах сучасного ринкового середовища. Сучасні тенденції вимагають постійного оновлення технічної бази для забезпечення високого рівня обслуговування та задоволення потреб клієнтів.

Основні напрями технічного переоснащення включають у себе:

Впровадження передових технологічних процесів означає застосування новітніх методів виробництва, автоматизації та механізації, що дозволяє підвищити якість продукції та оптимізувати виробничі процеси.

Застосування ефективних технологічних рішень включає в себе впровадження новітніх технологій у сфері енергоефективності, раціонального використання ресурсів та зменшення викидів [12].

Модернізація обладнання передбачає заміну застарілого обладнання на сучасне, що відповідає поточним вимогам та стандартам якості.

Інноваційна трансформація означає активне впровадження новітніх розробок та технологій з метою створення конкурентних переваг на ринку та збільшення ефективності виробництва.

У сучасних умовах, корпоративна реструктуризація стала необхідністю для забезпечення конкурентоспроможності та адаптації до змін у бізнес-середовищі. Цей процес передбачає перегляд організаційної структури компанії, оптимізацію бізнес-процесів та підвищення її ефективності. Напрямки трансформації виробничої потужності, які характерні для автотранспортних компаній представлено на рисунку 1.4.

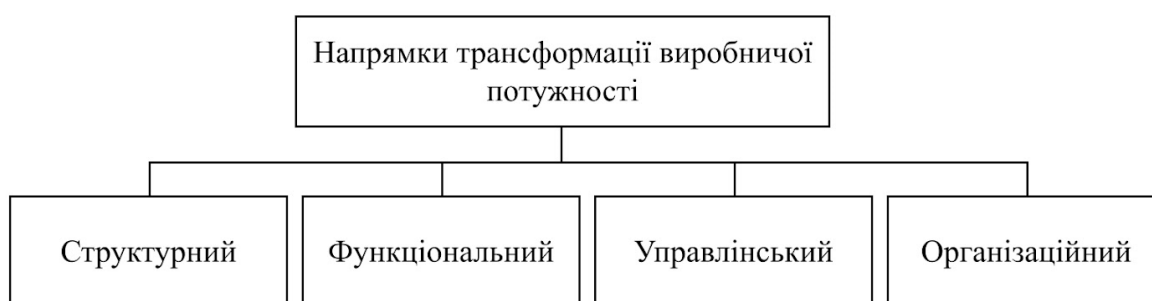

Рисунок - 1.4 Напрямки трансформації виробничої потужності [10]

Для забезпечення зростання виробничих потужностей та підвищення продуктивності транспортних компаній необхідно враховувати різноманітні аспекти технічного переоснащення та корпоративної реструктуризації. Важливо забезпечити комплексний підхід до вирішення цих завдань з метою досягнення максимального результату [9].

Ефективність діяльності автотранспортної компанії безпосередньо залежить від раціонального й системного управління її ресурсами, що охоплює матеріальні, енергетичні та фінансові складові. Це зумовлює постійну потребу в оптимізації бізнес-моделі підприємства з урахуванням змін у використанні як власних, так і залучених ресурсів [19].

Стратегія розвитку автотранспортної компанії ґрунтується на послідовних трансформаціях, які охоплюють широкий спектр організаційних перетворень. До

них належать перегляд виробничих процесів, впровадження інноваційних технологій для оптимізації транспортних послуг, розширення виробничих потужностей та перегляд стратегічних цілей у майбутньому.

Одним із ключових аспектів трансформації автотранспортних компаній є оптимізація виробничого процесу. Ефективна організація виробництва передбачає максимальне використання потенціалу автопарку та систематичне проведення технічного обслуговування для забезпечення безперебійної роботи [26].

Управління такими компаніями спрямоване на досягнення стратегічних цілей, включаючи підвищення конкурентоспроможності, максимізацію прибутку та створення ефективної організаційної структури. Цей процес трансформації передбачає перехід до стратегічного управління, активне впровадження інновацій та адаптацію типів та методів управління відповідно до сучасних вимог [27].

Існують різні способи підвищення виробничої потужності автотранспортних компаній, які базуються на експертному аналізі та використанні кращих практик у галузі:

Впровадження нових технологій та оновлення транспортних засобів ґрунтується на ретельному вивченні ринкових тенденцій та інноваційних технологій [36].

Оперативний ремонт - здійснюється з метою забезпечення ефективності довгострокових активів з урахуванням експертної оцінки стану обладнання та виявлення потенційних проблем.

Профілактичні заходи: впровадження заходів для запобігання виникненню несправностей та відмов обладнання з урахуванням рекомендацій експертів з технічного обслуговування; раціоналізація використання приміщень з метою оптимізації просторових ресурсів, що ґрунтується на досвіді кращих практик управління нерухомістю.

Постійне оновлення технічного парку та поповнення запасів, засноване на аналізі ринкових потреб та стратегіях виробництва.

Підвищення ефективності використання обладнання шляхом вдосконалення технологічних процесів на основі рекомендацій експертів у галузі.

Оптимізація використання нерухомого майна шляхом оренди перебуваючого в простій активів та вільних приміщень з урахуванням ринкової кон'юнктури.

Ефективна стратегія підвищення виробничої потужності транспортних підприємств передбачає систематичний аналіз та використання вихідних даних, що містяться у статистичних звітах компаній, для розробки та реалізації відповідних стратегій.

Результативність експлуатації виробничих потужностей транспортних компаній базується на визначенні техніко-технологічного стану транспортних засобів, виробничих потужностей автопарку, виробничої програм та потрібної кількості транспортних засобів. Також ефективність використання потужностей транспортних підприємств враховує, з одного боку, величину провізної можливості автотранспортної компанії, тобто максимально можливий обсяг транспортування і, з іншого боку, дані, отримані під час вивчення транспортного ринку послуг [39].

При визначенні раціональної версії застосування виробничих потужностей транспортного підприємства доцільно враховувати більш комплексне використання, перш за все – автопарку, майстерень та площ технічного обслуговування. І це все призведе до поліпшенню характеристик транспортних підприємств без додаткових вкладень. Таким чином, не існує лише одна ефективна виробнича потужність автотранспортної компанії. Тобто необхідно індивідуально визначити найбільш оптимальну виробничу потужність, яка залежить від потенціалу транспортної компанії, а також численних зовнішніх чинників. Бажано вибрати виробничу потужність таким чином, щоб структура виробничо-технічної складової автомобільної компанія, а також кваліфікація її персоналу повністю відповідає запропонованим змінам. Це зменшить втрату коштів на реструктуризацію та переоснащення виробничо-технічної складової та перепідготовки персоналу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

2.1. Загальна техніко-економічна характеристика діяльності ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Підприємство ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» на сьогодні є одним з провідних міжнародних вантажних перевізників в Україні. Рухомий склад підприємства налічує 300 автомобілів Mercedes-Benz Actros класу Євро-5 та Євро-6. Серед них 240 одиниць з тентовими напівпричепами марок Kogel і Schmitz і 60 напівпричепів-рефрижераторів Schmitz, а також у власності компанії найсучасніші тентові мега напівпричепи.

Весь транспорт є власністю компанії, що дає значні конкурентні переваги транспортному підприємству.

З огляду на це, компанія пропонує ряд транспортних послуг, а саме:

1. вантажів в тентових напівпричепках (комплектних і збірних вантажів);
2. рефрижераторні;
3. небезпечних вантажів (ADR).

Підприємство має в наявності багаторазові дозволи Європейської конференції міністрів транспорту (ЄКМТ) в кількості 111 одиниць станом на 2022 рік, що дає можливість підприємству здійснювати транспортування вантажів до третіх країн, що є членами ЄКМТ.

Компанія надає СМР-страхування відповідальності на суму 300 тисяч євро, що дає замовникам гарантію збереження цілісності вантажу. Компанія є повноправним членом Асоціації міжнародних автомобільних перевізників (АсМАП).

ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» тісно співпрацює з провідними вітчизняними та європейськими експедиційними компаніями, а також з прямими замовниками, забезпечуючи повні та безперервні транспортні операції.

Юридична адреса: м. Київ, Київська обл., 24, 4 поверх, офіс 14, офісний центр «НІКОЛЬ МОТОРС».

Органи корпоративного управління: вищий - загальні збори акціонерів, виконавчий – правління, контрольний – ревізійна комісія, наглядова рада відсутня. На рисунку 2.1 показана організаційна структура управління підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ».

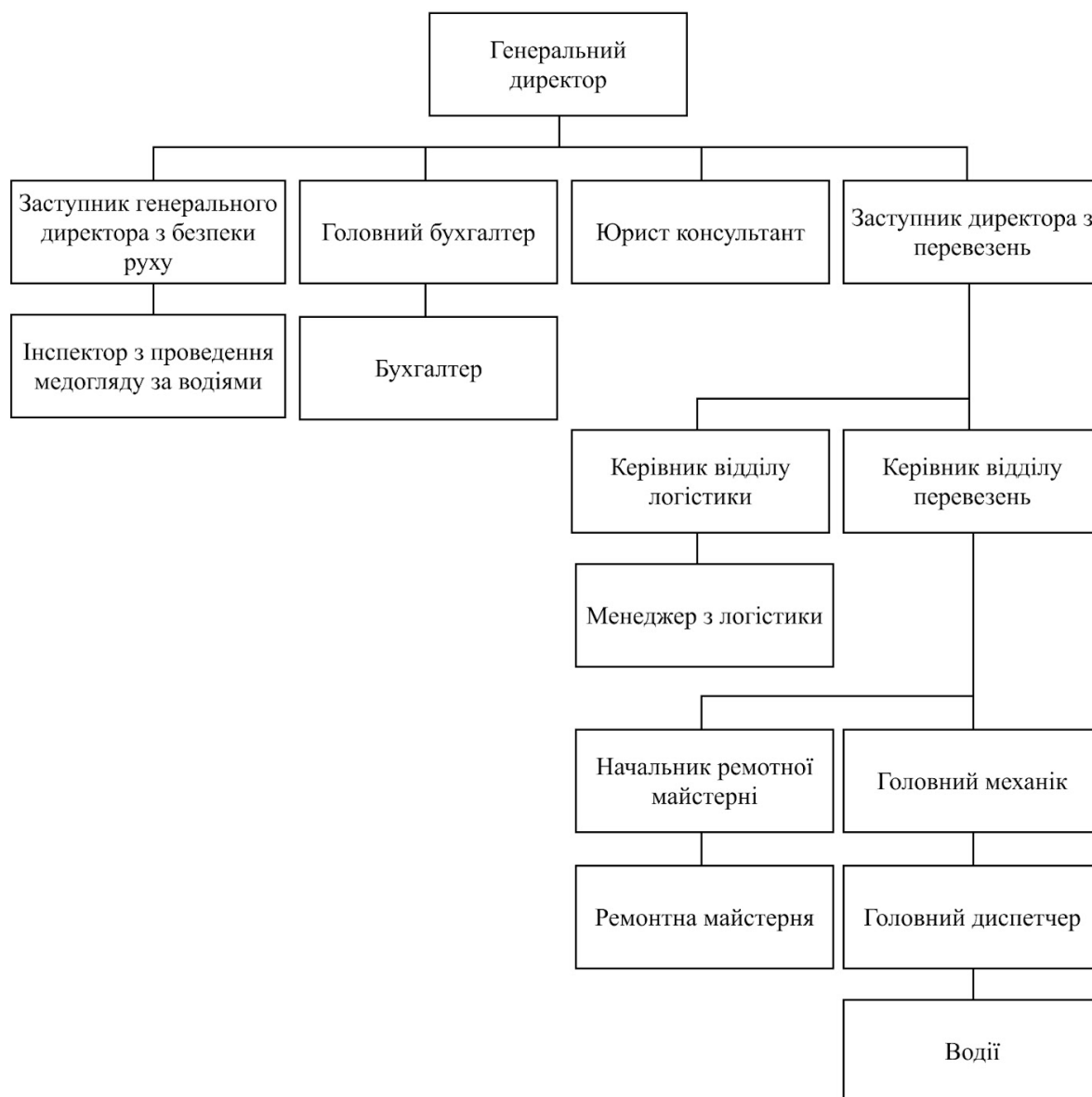

Рисунок 2.1 - Організаційна структура управління підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Як бачимо з наведених даних, наглядова рада відсутня на підприємстві, виконавче управління здійснюється одноосібно керівником. Структура управління лінійно-функціональна. Відповідно комітети: стратегічного планування, аудиту, з питань призначень і винагород та інвестиційний відсутні.

Натомість компанія отримує аутсорсингові консалтингові послуги в царині стратегічного планування і управління, а також з побудови маркетингової політики. Якість надання вище вказаних послуг та самого виконавця послуг не можливо визначити, оскільки відсутня необхідна для аналізу інформація, натомість можливо судити тільки опосередковано по динаміці зростання активів і то непевно відносно ролі в цьому зростанні аутсорсингових послуг. Тобто власні служби відсутні, що і викликало необхідність в залученні сторонніх спеціалістів.

Перевезення вантажів транспортними підприємствами відбувається на умовах контрактів між власниками товарів та компаніями автомобільних транспортних засобів. У такому випадку, транспортний засіб повинен відповідати всім стандартам замовника, а також повинні відповідати типу навантаження у кількостях та протягом періодів, зазначених у контракті або попередній заявці.

Так як досліджуване підприємство ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» займається перевезенням вантажу доцільно розглянути показники обсягів перевезень до них відносяться:

1. обсяг вантажних перевезень - вимірюється в тонах і показує кількість перевезеного вантажу або обсяг, який буде перевезено на певний проміжок часу;
2. загальний пробіг – вимірюється у кілометрах і є відстанню у кілометрах, що проходить автомобіль за певний проміжок часу;
3. пробіг з вантажем - вимірюється у кілометрах і є пробігом автомобіля з вантажем між завантаженням товару та розвантаженням його.

Аналіз показників обсягів перевезень підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» наведені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Коливання показників обсягів перевезень вантажів ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
Обсяг вантажних перевезень, тис. т.	32400	24480	21600	-7920	-2880	-24,44	-11,76
Загальний пробіг, тис. км.	42000	31200	28800	-10800	-2400	-25,71	-7,69
Пробіг з вантажем, тис. км.	34200	24800	23040	-9400	-1760	-27,49	-7,10

Аналіз показав, що за період з 2021 по 2023 роки обсяг перевезень на підприємстві ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» зменшується, так у 2022 році обсяг вантажних перевезень склав 24480 тис. т., що на 7920 тис. т. менше порівняно із 2021 роком. Слід зазначити, що у 2023 році спад сповільнився і відповідний показник склав 21600 тис. т. зі зменшенням відносно 2022 року у розмірі 2880 тис. т. За аналогічним патерном відбулися зміни загального пробігу та пробігу із вантажем зі зменшенням 10800 та 9400 тис. км. у 2022 році відносно 2021 року і 2400 та 1760 тис. км. у 2023 році відносно 2022 року відповідно.

Аналізуючи систему управління акціонерного товариства, серед мінусів можна виділити відсутність повноцінних власних функціональних підсистем (підрозділів) стратегічного планування та розвитку, включаючи маркетингової та фінансово-економічної, відсутність власного корпоративного кодексу та цінностей, що для компанії такого розміру є вже досить негативним явищем, про що і може свідчити уповільнений розвиток автопідприємства.

Аналізуючи останні тенденції в оснащенні та технічним вимогам до вантажного автотранспорту можна з впевненістю говорити про сучасне оновлення та відповідність рухомого складу європейським стандартам, компанія приділяє суттєву увагу технічному оснащенню та переоснащенню відповідно до останніх розробок в цій галузі.

Аналіз ефективності використання трудового потенціалу є важливою складовою управління як компанією в цілому, так і її ресурсною базою, оскільки

забезпечує економічну стабільність в нинішньому та майбутньому. Рациональне використання праці та висока продуктивність трудових ресурсів сприяють збільшенню обсягів виробництва, ефективному використанню обладнання, машин, механізмів, зниження витрат та зростання прибутку підприємства.

Тому є доцільно розглянути персонал підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» оскільки вони є однією з найважливіших ресурсів компанії, які в своїй роботі використовують інші ресурси в компанії та становлять потенціал робочої сили. Аналіз чисельності працівників підприємства розглянуто у таблиці 2.2. Аналізуючи розмір і склад працівників компанії, визначається забезпеченість підприємства їх робочими ресурсами

Таблиця 2.2 - Зрушення чисельності працівників ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	403	376	332	-27	-44	-6,70	-11,70
Чисельність працівників, що працюють неповний робочий час, осіб	10	12	15	2	3	20,00	25,00
Середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом, осіб	5	8	9	3	1	60,00	12,50
Фонд оплати праці, тис. грн.	32680	22785	16208	-9895	-6577	-30,28	-28,87

Зробивши аналіз чисельності працівників ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» можна прийти до висновку, що середньооблікова чисельність штатних працівників протягом досліджуваного періоду (2021-2023 років) знижується, так у 2022 році відносно 2021 року зменшення склало 27 осіб, а у 2023 році порівнюючи з 2022 роком - 44 особи, загальна зміна за досліджуваний період склала 71 особу.

Разом із цим чисельність працівників, що працюють неповний робочий час збільшується протягом 2021-2023 років, середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом також збільшується з кожним роком. Фонд оплати праці змінюється відповідно до чисельності працівників та структури.

Аналіз трудових ресурсів підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» розглянуто за допомогою аналітичної таблиці 2.3.

Продуктивність праці це ефективність конкретної робочої сили. Його рівень вимірюється кількістю продуктів, вироблених за одиницю часу працівником, зайнятим у виробництві, і розраховується як співвідношення між обсягом виробництва та середньою кількістю працівників. Продуктивність праці (Пп) підприємства – це виробіток продукції на одну середньооблікову особу на рік.

$$\text{Пп (2021)} = 523864/403 = 1299,91;$$

$$\text{Пп (2022)} = 415734/376 = 1105,68;$$

$$\text{Пп (2023)} = 358383/332 = 1079,47.$$

Таблиця 2.3 - Динаміка трудових ресурсів ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
Чистий дохід від реалізації продукція, тис. грн.	523864	415734	358383	-108130	-57351	-20,64	-13,80
Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	403	376	332	-27	-44	-6,70	-11,70
Продуктивність праці, тис. грн.	1299,91	1105,68	1079,47	-194,24	-26,21	-14,94	-2,37

Зробивши аналіз трудових ресурсів ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» з даних табл. 2.3, видно, що продуктивність праці у досліджуваний період 2021-2023 років знижується, однак основний спад припав на 2022 рік зі зниженням у 14,94% відносно 2021 року, а у 2023 році простежується стабілізація, так зміна даного показника до 2022 року склала всього -2,37%.

Щоб оцінити рух трудових ресурсів на досліджуваному підприємстві основними виділено наступні показники: коефіцієнт надходження працівників, загальний оборот чисельності працівників і коефіцієнт вибуття працівників. Аналіз показників руху трудових ресурсів наведено у табл. 2.4.

1. Коефіцієнт надходження працівників розраховується як відношення осіб, що надійшли до середньооблікової кількості працюючих на підприємстві:

$$K_{н. пр.} (2021) = 22/403 = 0,055;$$

$$K_{н. пр.} (2022) = 8/376 = 0,021;$$

$$K_{н. пр.} (2023) = 5/332 = 0,015.$$

2. Коефіцієнт вибуття працівників визначається відношенням осіб, що вибуло, до середньооблікової кількості працюючих:

$$K_{в. пр.} (2021) = 11/403 = 0,027;$$

$$K_{в. пр.} (2022) = 35/376 = 0,093;$$

$$K_{в. пр.} (2023) = 49/332 = 0,148.$$

3. Загальний оборот чисельності працівників:

$$З (2021) = (403+22-11)/403 = 1,027;$$

$$З (2022) = (376+8-35)/376 = 0,928;$$

$$З (2023) = (332+5-49)/332 = 0,867.$$

Таблиця 2.4 - Динаміка руху трудових ресурсів на підприємстві ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
Прийнято на роботу, осіб.	22	8	5	-14	-3	-63,64	-37,50
Вибуло, осіб	11	35	49	24	14	218,18	40,00
Коефіцієнт надходження працівників	0,055	0,021	0,015	-0,033	-0,006	-61,03	-29,22
Коефіцієнт вибуття працівників	0,027	0,093	0,148	0,066	0,055	241,03	58,55
Загальний оборот чисельності працівників	1,027	0,928	0,867	-0,099	-0,061	-9,65	-6,54

Зробивши аналіз руху трудових ресурсів на підприємстві ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» можна дійти висновку, що найменша плинність кадрів спостерігалася в 2021 р. Кількість набраних працівників є незначною, оскільки коефіцієнти надходження працівників дуже малий. Незважаючи на негативну тенденцію, що спостерігається в 2022 та 2023 роках відхилення загального обороту чисельності працівників у межах норми.

2.2. Аналіз використання виробничої потужності ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Виробнича потужність визнає максимальну можливу річну продукцію відповідну номенклатури, діапазон та рівень якості на існуючому виробничому обладнанні максимальної завантаженості та найкращим чином використовує всі наявні ресурси в компанії. Виробнича потужність є одним з найважливіших показників, що впливає на важливі параметри бізнес-планування.

Оцінка основних засобів виробничого характеру підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» є важливою для розгляду тому є доцільним розгляд структури і складу основних засобів.

Структура основних засобів характерна для автотранспортної компанії без власних боксів, складських та адміністративних приміщень, тобто підприємство користується орендованими приміщеннями. Найбільшу питому вагу і це цілком нормальна ситуація, займають транспортні засоби.

Аналіз показників стану основних засобів можна розглянути за допомогою аналітичної табл. 2.5.

Спираючись на данні, що відображають стан основних засобів досліджуваного підприємства можна декларувати наступні зміни: первинна вартість основних засобів скорочується протягом усього досліджуваного періода та складає 2021 р. - 499880 тис. грн., 2022р. - 379214 тис. грн., 2023 р. - 244175 тис. грн.; вартість введених основних засобів має аналогічну тенденцію зі сповільненням у 2023 році, відхилення у 2022 році від 2021 року склало -90623

тис. грн., або -70,3%, а у 2023 році від 2022 року -6933 тис. грн., або -18,1%; позитивним є скорочення зносу основних засобів.

Таблиця 2.5 - Показники стану основних засобів ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
Первісна вартість основних засобів на початок року, тис. грн.	499880	379214	244175	-120666	-135039	-24,14	-35,61
Знос основних засобів, тис. грн.	254620	216325	184963	-38295	-31362	-15,04	-14,50
Залишкова вартість основних засобів на кінець року, тис. грн.	245260	162889	59212	-82371	-103677	-33,59	-63,65
Вартість введених основних засобів за звітний рік, тис. грн.	128918	38295	31362	-90623	-6933	-70,30	-18,10
Вартість виведених основних засобів, тис. грн.	92486	120666	135039	28180	14373	30,47	11,91

Спираючись на структуру основних засобів ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» наступним етапом доречно проаналізувати показники використання автопарку підприємства. У таблиці 2.6 представлені результати розрахунків.

Аналіз використання автопарку ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» показав, що технічна готовність автопарку та перебування автопарку в роботі знижується протягом усього досліджуваного періоду. Разом із цим, незважаючи на загальну негативну тенденцію у 2022 році відслідковується покращення коефіцієнту використання автопарку та коефіцієнт технічної готовності.

Надати оцінку стану основних виробничих засобів підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» можна здійснити за такими коефіцієнтами:

- Коефіцієнт зносу основних засобів:

$$K_{zn}(2021) = 254620/499880 = 0,509;$$

$$K_{3N} (2022) = 216325/379214 = 0,57;$$

$$K_{3N} (2023) = 184963/244175 = 0,758.$$

Таблиця 2.6 - Динаміка використання автопарку ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
Середньооблікова кількість автомобілів, од.	300	240	235	-60	-5	-20,00	-2,08
Загальний тоннаж, т.	6300	5040	4700	-1260	-340	-20,00	-6,75
Середня тоннажність, т.	21	21	20	0	-1	0,00	-4,76
Перебування автомобіле-днів у господарстві	109500	87600	85775	-21900	-1825	-20,00	-2,08
Технічна готовність автопарку, автомобіле-днів	97235	79326	63514	-17909	-15812	-18,42	-19,93
Коефіцієнт технічної готовності	0,89	0,91	0,74	0,02	-0,17	1,98	-18,23
Автомобіле-днів у роботі	57768	51043	37531	-6725	-13512	-11,64	-26,47
Коефіцієнт використання автопарку	0,53	0,58	0,44	0,06	-0,15	10,45	-24,91

- Коефіцієнт придатності основних засобів:

$$K_{\text{прид}} (2021) = 245260/499880 = 0,491;$$

$$K_{\text{прид}} (2022) = 162979/379214 = 0,43;$$

$$K_{\text{прид}} (2023) = 59212/244175 = 0,242.$$

- Коефіцієнт оновлення основних засобів:

$$K_{\text{он}} (2021) = 128918/245260 = 0,526;$$

$$K_{\text{он}} (2022) = 38295/162889 = 0,235;$$

$$K_{\text{он}} (2023) = 31362/59212 = 0,53.$$

- Коефіцієнт вибуття основних засобів:

$$K_{\text{виб}} (2021) = 92486/499880 = 0,185;$$

$$K_{\text{виб}} (2022) = 120666/379214 = 0,318;$$

$$K_{\text{виб}} (2023) = 135039/244175 = 0,553.$$

Результати розрахунків представлені в таблиці 2.7

Таблиця 2.7 - Показники стану основних засобів ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,509	0,570	0,758	0,061	0,187	11,99	32,79
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,491	0,430	0,242	-0,061	-0,187	-12,45	-43,55
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,526	0,235	0,530	-0,291	0,295	-55,27	125,29
коефіцієнт вибуття основних засобів	0,185	0,318	0,553	0,133	0,235	71,98	73,80

Коефіцієнт зносу основних засобів зростає протягом 2021 - 2023 років, найбільше значення спостерігається в 2023 році із найбільшим відхиленням у 0,187, або 32,79%. Коефіцієнт придатності основних засобів найбільше зменшився у 2023 році та склав 0,242 відповідно. Коефіцієнт вибуття основних засобів повторює загальну тенденцію та збільшується протягом усього досліджуваного періоду і склав 0,185 у 2021 році, 0,318 у 2022 році та 0,553 у 2023 році. Також слід відзначити зміни коефіцієнту оновлення основних засобів так після стрімкого спаду данного показника у 2022 році до значення 0,235 у 2023 році спостерігається відновлення зі зміною відносно 2022 року у 0,295, або 125,29%.

До основних показників ефективності використання основних виробничих засобів відносять фондівдачу, фондомісткість, рентабельність основних засобів.

1. Фондовіддача основних засобів характеризує ефективність використання основних фондів, відображає суму чистого доходу на одну гривню основних фондів.

$$Фв(2021) = 523864/499880 = 1,048;$$

$$Фв(2022) = 415734/379214 = 1,096;$$

$$Фв(2023) = 358383/244175 = 1,468.$$

2. Фондомісткість характеризує рівень забезпеченості підприємства основними засобами і визначається як відношення середньорічної вартості основних засобів до чистого доходу.

$$ФМ(2021) = 499880/523864 = 0,954;$$

$$ФМ(2022) = 379214/415734 = 0,912;$$

$$ФМ(2023) = 244175/358383 = 0,681.$$

3. Рентабельність основних засобів характеризує ефективність використання основних фондів, відображає суму прибутку на одну гривню основних фондів.

$$Роз(2021) = 104530/499880 = 0,209;$$

$$Роз(2022) = 99468/379214 = 0,262;$$

$$Роз(2023) = 59123/244175 = 0,242;$$

Аналіз показників ефективності використання підприємством основних засобів наведено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8 - Показники ефективності використання основних засобів ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
Чистий дохід, тис. грн.	523864	415734	358383	-108130	-57351	-20,64	-13,80
Прибуток, тис. грн.	104530	99468	59123	-5062	-40345	-4,84	-40,56
Вартість основних засобів, тис. грн.	499880	379214	244175	-120666	-135039	-24,14	-35,61
Фондовіддача	1,048	1,096	1,468	0,048	0,371	4,61	33,88
Фондомісткість	0,954	0,912	0,681	-0,042	-0,231	-4,41	-25,31
Рентабельність основних засобів	0,209	0,262	0,242	0,053	-0,020	25,44	-7,69

Зроблений аналіз основних показників, які характеризують ефективність використання основних засобів виробничого характеру підприємства ТОВ «Юнітранс Логістичні Системи» показує, що незважаючи на зниження обсягу основних засобів протягом усього досліджуваного періоду показник фондівіддачі збільшується в 2022 та 2023 роках з найбільшим значенням у 2023

році - 1,468 з ростом 0,371, або 33,88%. Разом із цим показник фондомісткості неспинно знижується і склав 0,912 у 2022 році та 0,681 у 2023 році зміна даного показник становить -0,042 або -4,41% та -0,231, або -25,31% у 2022-2023 роках відповідно. Рентабельність основних засобів коливається в діапазоні від 0,209 до 0,262 з найбільшими змінами у 2022 році.

Таким чином можна дійти висновку, що зменшення абсолютних значень, що обумовлюють основні виробничі засоби ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» супроводжуються збільшенням ефективності їх використання.

Виробнича потужність визначається виробничою номенклатурою, з урахуванням профілю компанії. Одночасно здійснити можливе скорочення номенклатури, об'єднати окремі продукти в групи структурних та технічних одиниць з визначенням кожного з них основним представником. Якщо компанія випускає декілька різних продуктів, виробнича потужність визначається окремо для кожного виду продукції.

У компанії, орієнтованої на задоволення потреб клієнтів, виробнича потужність визначається на базі портфеля замовлень.

Виробнича потужність компанії визначається потужністю підрозділів для управління майстернями, секціями, вузлами та установками. До них відносять одиниці та об'єкти, де на підприємстві відбуваються великі технічні процеси виконуються у великій кількості робіт і де є найбільша кількість машин та обладнання.

Визначальну роль в підвищенні якості процесу вдосконалення системи управління грає виробнича потужність. Звідси випливає необхідність аналізу можливих значень цього показника для різних варіантів реальних умов. Для оцінки реального стану їх використання потрібна система показників виробничої потужності.

Загальний обсяг виробничої потужності:

$$ВП_i (2021) = 1984 \times 300 \times 3,62 = 2154624;$$

$$ВП_i (2022) = 1794 \times 240 \times 3,42 = 1472515,2;$$

$$ВП_i (2023) = 1654 \times 235 \times 3,34 = 1298224,6.$$

Баланс виробничих потужностей:

$$ВП_{\text{бал}}(2021) = 595200 - 29987 + 10748 - 19024 = 556937;$$

$$ВП_{\text{бал}}(2022) = 430560 - 12652 + 5421 - 10543 = 412786;$$

$$ВП_{\text{бал}}(2023) = 388690 - 2567 + 6542 - 23584 = 369081.$$

Середньорічна виробнича потужність:

$$ВП_{\text{с.р.}}(2021) = 595200 + 10748 * 5/12 - 19024 = 580654$$

$$ВП_{\text{с.р.}}(2022) = 430560 + 5421 * 7/12 - 10543 = 423179$$

$$ВП_{\text{с.р.}}(2023) = 388590 + 6542 * 11/12 - 23584 = 371003$$

Аналіз виробничої потужності ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» розглянуто у табл. 2.9.

Таблиця 2.9 - Коливання виробничої потужності ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.	2022р. від 2021р.	2023р. від 2022р.
Загальна величина виробничих потужностей, тис. грн.	2154,624	1472,515	1298,224	-682,109	-174,291	-31,66	-11,84
Балансова виробнича потужність, тис. грн.	556,937	412,786	369,081	-144,151	-43,705	-25,88	-10,59
Виробнича потужність на початок року, тис. грн.	595,2	430,56	388,69	-164,64	-41,87	-27,66	-9,72
Середньорічна виробнича потужність, тис. грн.	580,654	423,179	371,003	-157,475	-52,176	-27,12	-12,33

З приведенного аналізу потужності виробничого характеру ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ», видно, що протягом досліджуваного періоду 2021 - 2023 років виробнича потужність має тенденцію до зниження із сповільненням у 2023 році. Загальна величина виробничої потужності найбільше знизилась у 2022 році зі зміною у 682,109 тис. грн. або 31,66%. Балансова та середньорічна виробничі потужності повторюють загальний патерн змін з великим зниженням у

2022 році відносно 2021 року та сповільненням спаду у 2023 році відносно 2022 року.

2.3. Шляхи підвищення ефективності використання виробничої потужності підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Транспортні компанії в сучасній економіці відіграють важливу роль у задоволенні потреб у перевезеннях та наданні послуг, пов'язаних з транспортуванням товарів та пасажирів. Їхня ефективна діяльність безпосередньо впливає на різні аспекти життя суспільства, тому максимальне використання наявних та потенційних ресурсів, а також оптимізація виробничої потужності, стають критичними завданнями для таких підприємств. Це особливо актуально у зв'язку із зростанням конкуренції на ринку та змінами у попиті на транспортні послуги.

Стабільність транспортної системи залежить від ефективного використання її виробничих можливостей та правильного співвідношення між елементами системи. Щоб забезпечити цю стабільність, необхідно не лише раціонально використовувати наявні ресурси, а й мобілізувати резерви та розвивати нові напрямки продукції.

Транспортні компанії мають потенціал для підвищення ефективності використання своїх виробничих потужностей шляхом раціональної організації машинних систем та гнучкого маневрування ресурсами. Важливим аспектом є оптимізація виробничих програм, розподіл обладнання та впровадження новітніх технологій. Напрямки підвищення виробничої потужності представлено на рисунку 2.2.

Програма розвитку для підвищення ефективності використання виробничої потужності підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» спрямована на стратегічне покращення стану компанії, консолідацію конкурентних переваг та ліквідацію слабких сторін. Ця програма розглядається як ключовий інструмент, щоб забезпечити стійкість у глобальному середовищі та

здатність адаптуватися до негативних впливів економічних та політичних факторів у майбутньому, спрямований не лише на підвищення конкурентоспроможності, а й на зміцнення внутрішнього ринку та національної економіки.

Рисунок 2.2 - Напрямки підвищення виробничої потужності підприємства

Основна мета підприємства полягає в максимізації прибутку через більш ефективне використання його виробничої потужності та постійного розширення у довгостроковій перспективі. Виробнича потужність виступає як ключовий елемент для реалізації виробничих завдань та досягнення оптимального балансу

між матеріальними, технічними, людськими, енергетичними, інформаційними та фінансовими ресурсами з ціллю максимізації продуктивності.

Збільшення виробничої потужності на підприємстві передбачає широкий спектр заходів, які можна поділити на дві основні групи: збільшення обсягів виробництва й підвищення інтенсивності виробництва. Кожна з цих груп включає конкретні заходи та стратегії для досягнення цілей.

Схема аналізу можливих шляхів покращення використання виробничих потужностей для підприємства представлена на рис. 2.3.

Рисунок 2.3 - Шляхи кращого використання виробничих потужностей підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ»

Для успішного розвитку транспортної компанії необхідно ефективно вирішувати завдання зі зменшення виробництва, стабілізації та поступового збільшення обсягів надання конкурентоздатних послуг на внутрішньому та міжнародному ринках.

Після детального аналізу можна виокремити кілька ключових напрямків для покращення виробничої потужності на підприємстві ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ». Ці напрямки включають:

Забезпечення високого технічного рівня рухомого складу, що сприятиме підвищенню продуктивності фондівіддачі і праці. Важливими чинниками є також зниження матеріаломісткості та супутніх витрат, а також відповідність рухомого складу високим стандартам технічної та екологічної безпеки.

Забезпечення безперебійної операційної діяльності та досягнення ключових фінансово-економічних показників, що включають фінансову стійкість та контроль затрат. Для досягнення цих цілей важливо створити систему збалансованих показників фінансово-економічного становища підприємства та розвинути гнучке управління активами.

Підвищення контролю якості надання послуг та впровадження ефективної системи внутрішнього контролю якості, що враховує специфіку виробничих процесів та вимоги клієнтів.

Зменшення матеріальних витрат, включаючи понаднормові перевитрати, та пошук більш лояльних постачальників.

Розроблення ефективної мотиваційної політики для поліпшення продуктивності праці і раціонального використання робочого часу.

Впровадження заходів, спрямованих на оновлення рухомого складу, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності компанії та техніко-технологічному розвитку. Ці заходи також підсилять сильні сторони підприємства та відкриють нові можливості для зростання виробничої потужності в цілому.

У підприємстві ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» виробнича потужність повинна бути здатною до оптимального використання наявних ресурсів. Управлінський потенціал має забезпечити раціональну організацію

виробництва та надання послуг, використовуючи передові методи управління персоналом та ефективні ресурси підприємства. Для автотранспортного підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» виробнича потужність означає максимальний обсяг перевезень вантажів та надання інших послуг з метою ефективного використання рухомого складу та інших ресурсів.

У сучасних умовах господарювання, де динаміка розвитку та конкуренція на ринку стають ключовими факторами визначення успіху підприємства, проблема забезпечення надійності та оптимальних витрат на організацію транспортного процесу стає не просто важливою, але й критичною для досягнення успіху. В умовах постійних змін та зростаючих вимог до якості та ефективності, від якості організації виробничої інфраструктури автомобільного транспорту залежить не лише безперебійність та надійність функціонування рухомого складу, але й успішність у конкурентному середовищі.

Проблема забезпечення всіх необхідних технологічних операцій обслуговування та ремонту наявного автопарку на автотранспортному підприємстві може становити серйозний ризик для підприємства, оскільки може спричинити збільшення витрат на утримання рухомого складу, зниження продуктивності трудових ресурсів, погіршення технічного стану автопарку та загальну деградацію транспортного процесу, з іншого боку правильна організація даної підсистеми може слугувати ключовою точкою росту.

У зв'язку з цим, для підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ» вкрай важливою стає розробка та впровадження комплексної стратегії управління, що базується на наукових методах та практиках. Комплексна стратегія управління використанням виробничих потужностей представлена на рисунку 2.4.

Вищезазначена стратегія першочергово спирається на місце компанії у конкурентному середовищі. Важливим етапом є вивчення, систематизація та аналіз інформації відносно послуг що надаються товариством та іншими учасниками ринку, для подальшого вибору ключових критеріїв оцінки конкурентоспроможності продукції.

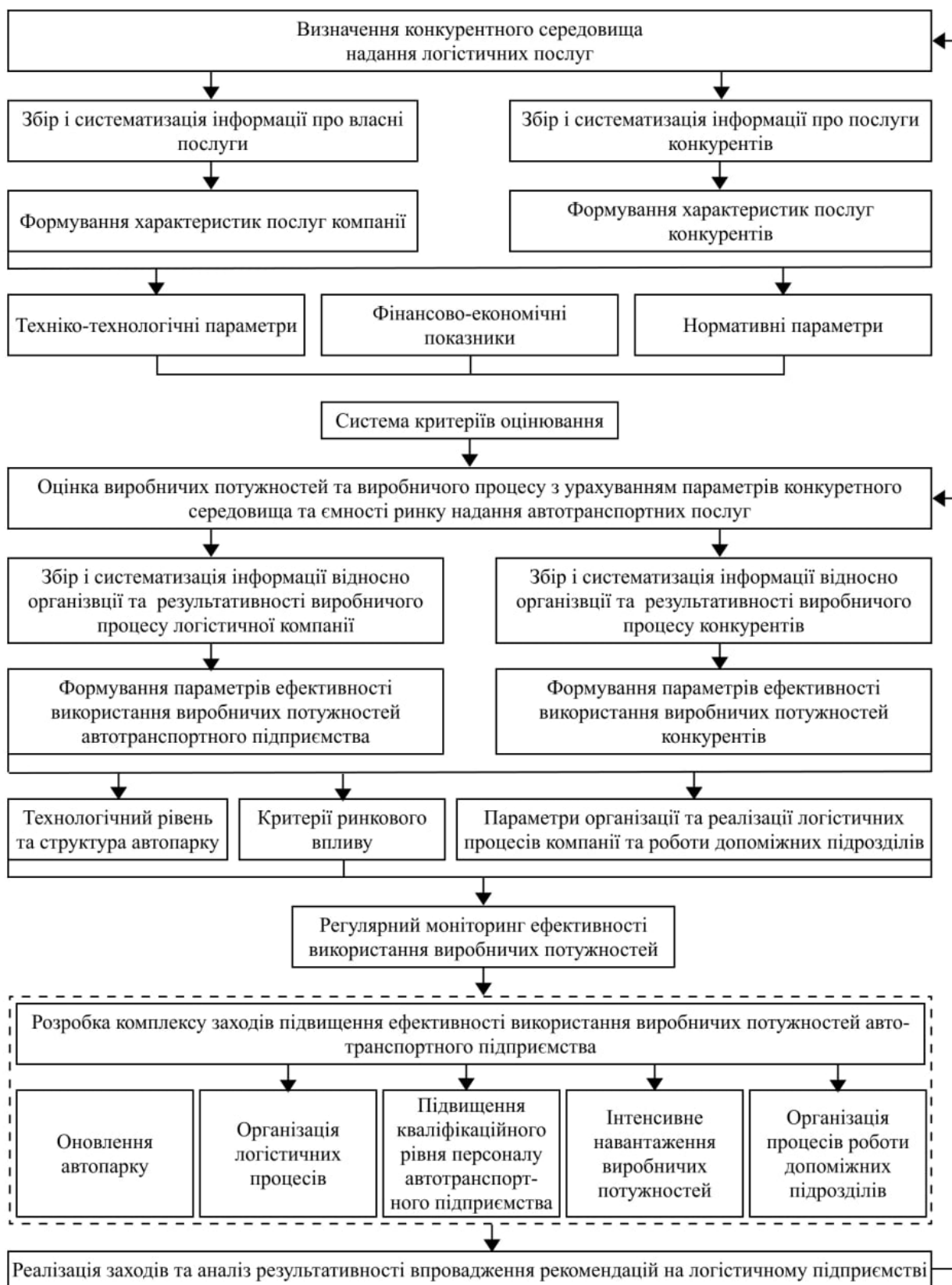

Рисунок 2.4 - Комплексна стратегія управління використанням виробничих потужностей

Наступним етапом є дослідження поточних тенденцій та актуальних сценаріїв використання потужностей виробничого характеру та організації виробничого процесу, як в рамках компанії, так і в межах конкурентного середовища. Даний процес має носити системний характер та трансформуватися в регулярний моніторинг результативності експлуатації потужностей компанії.

Усе вищевикладене дає підґрунтя для формування низки заходів спрямованих на поліпшення результативності використання потужностей за виробничим критерієм автотранспортного товариства, які включають наступні категорії: поновлення автопарку, організаційна складова логістичного процесу, персонал та його кваліфікаційний рівень, інтенсивність навантаження наявних потужностей з урахуванням запитів та викликів ринку логістичних послуг, а також організація роботи допоміжних підрозділів. Заключним етапом є реалізація заходів та оцінювання результативності її імплементації стаючи додатковим інформаційним базисом подальшої реалізації початкових етапів стратегії.

Рекомендується максимально використовувати наявні ресурси та потенціал автотранспортного підприємства для забезпечення необхідного обсягу обслуговування та ремонту транспортних засобів, розглядаючи спеціалізований підрозділ як допоміжний. Додатково, можна встановити партнерські відносини з іншими сервісними підприємствами для виконання окремих видів робіт, що дозволить оптимізувати витрати та збільшити ефективність виробничого процесу.

Очікувані результати впровадження цих заходів передбачають значний ріст продуктивності та ефективності транспортного процесу для підприємства ТОВ «ЮНІТРАНС ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ». Зменшення витрат на технічне обслуговування та ремонт, підвищення рівня робочої продуктивності, покращення технічної готовності автопарку та загальна оптимізація процесів призведуть до підвищення конкурентоспроможності підприємства, збільшення його прибутковості та підвищення задоволеності клієнтів.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Загальний потенціал організації та реалізація її бізнес процесів значною мірою залежить від структури техніко-технологічної бази, а отже від потужності виробничого характеру, що певною мірою впливає на кінцеві результати та досягнення встановлених планових показників. Відповідно раціональна експлуатація виробничих потужностей дозволяє забезпечити стійке положення компанії на ринковому поприщі та акумулювати потенційні можливості для подальшого зростання.

При здійсненні адміністрування бізнес-процесу організації виробничі потужності відіграють значуще місце в парадигмі досягнення системи цілей компанії, спираючись на оптимальний склад наявних одиниць виробничого устаткування.

Розглядаючи виробничу потужність, як певний елемент виробничого потенціалу й чинник конкурентних можливостей, вкрай важливо враховувати вплив оточуючого середовища, інноваційних трансформацій, можливість структурних змін господарюючих суб'єктів, специфіку організації бізнесу, тощо. Відповідно для дієвого управління важливим аспектом є окреслення обґрунтованого підходу до оцінки виробничих потужностей з урахуванням можливих факторів впливу.

Зростання інтенсифікації бізнес процесів передбачає більш раціональне використання виробничих параметрів наявної потужності задля власного розвитку компанії та збільшення ємності ринкового попиту. Відповідно постає питання окреслення методичних підходів до оцінки потужностей виробничого характеру для реалізації управлінських функцій в даній підсистемі.

На тлі остаточно обраної методики відбувається формування системи показників, спрямованих на розуміння поточного стану потужності, що використовується. Зазначене є базою для підвищення якості рішень управлінського характеру, що приймаються стосовно вдосконалення залучення

потужностей до бізнес-процесу, враховуючи власну індивідуальну специфіку техніко-технологічної бази організації.

В межах другого розділу було проаналізовано діяльність транспортної компанії та ефективність залучення до бізнес-процесу власних потужностей. Прикладний аналіз специфіки надання транспортних послуг підкреслив, що разом із негативною тенденцією, яка характеризується зменшенням показників потужності товариства в абсолютних значеннях, простежується патерн поліпшення якісних значень експлуатації основних засобів. Завдяки підвищенню екстенсивного та інтенсивного використання автотранспортних засобів товариство може покращити свій фінансовий стан та виробничо-технологічні аспекти реалізації бізнесу.

На підґрунті здійсненого дослідження було запропоновано шляхи покращення результативності використання потужностей товариства, що передбачає певну низку заходів, які дозволять:

- збільшити обсяг транспортних послуг, а відповідно прибутковість бізнесу; оптимізувати логістичні операції бізнес-процесу;
- мобілізувати елементи виробничих потужностей для нарощування власних конкурентних позицій;
- покращити якісні параметри виконання виробничих функцій співробітниками компанії за рахунок підвищення кваліфікаційного рівня.

Результативність використання потужності залежить від здійснення регулярного моніторингу існуючого стану, реалізації трансформаційних процесів поліпшення застосування одиниць автотранспортного парку та своєчасного визначення резервів ремонтно-експлуатаційних підрозділів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аберніхіна І., Сокиринська І. Ефективність використання ресурсів підприємства: практичний аспект. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип. 3. С. 171–184.
2. Ареф'єва О.В., Вовк О.М., Очеретяна С.О. Методичні засади діагностування результативності модернізації підприємств в контексті реалізації інноваційного потенціалу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки*. 2020. Вип. 4 (149). С. 8-16.
3. Асмолова Г. Механізм регулювання відтворення основних засобів підприємств. *Економіст*. 2019. № 7. С. 24–27.
4. Безкровний О., Лопатка В., Павленко А. Підвищення економічної ефективності використання основних засобів підприємств. *Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої освіти Дмитра Мусійовича Фесенка*. Полтава ПДАУ, 2022. С. 70–73.
5. Богацьках Н., Ланова, Я. Використання виробничої потужності підприємства та шляхи підвищення її ефективності. *Молодий вчений*. 2019. №12 (76), С. 402-404.
6. Брінь П.В., Голтвянська Ю.В. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. *Підприємництво та інновації*. 2021. Вип. 21. С. 31–33.
7. Ващенко О.П. Сутність та класифікація ресурсів підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. №2(28). С. 10-108.
8. Виговська, Н. Г., Виговська, О. А., Полчанов, А. Ю., Дячек, С. М. Особливості формування амортизаційної політики підприємств громадського транспорту. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. (1(103)), С. 143–149. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2023-1\(103\)-143-149](https://doi.org/10.26642/ema-2023-1(103)-143-149)
9. Вовк О.М., Ковальчук А.М., Чолак А.В. Стратегічні пріоритети модернізації підприємств інфраструктурної сфери. *Економіка сьогодні*:

актуальні питання та інноваційні аспекти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 25 липня 2020 р. м. Запоріжжя, ГО «СІЕУ», 2020. С. 55-57.

10. Гапоненко, О., Мащенко, М., Кліменко, О., Степаненко, Н., Сергієнко, О. Управління виробничими ресурсами підприємства на основі матеріальної мотивації персоналу: теоретичний аспект. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2021. №1(36), С. 421–429. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i36.228066>

11. Говорушко Т. А., Климаш Н. І. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісне-орієнтованого підходу: монографія. Київ: Логос, 2015. 204 с.

12. Гура О.Л., Бобівський В.А. Стратегія розвитку підприємств України. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 175–181.

13. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка і суспільство*. 2016. № 3. С. 189–192.

14. Завгородня Т. П. Прогнозування результативності використання засобів праці за трендовими моделями. Т. П. Завгородня, О. В. Проскурович. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2021. № 4. Том 6. с. 161-166.

15. Ігнашкіна Т.Б., Гончарук О.В., Кербікова А.С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Ч.І: Навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2021. 106 с.

16. Кравченко О.В., Селезньова О.В. Стан розвитку обліку та контролю основних засобів на вітчизняних підприємствах та напрями їх удосконалення. *Вісник СумДУ*. №3. 2022.

17. Кондратенко Н. О., Волкова М. В. Особливості управління реалізацією інвестиційних проектів на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2019. №6. С. 176–181.

18. Коненко В.В., Соколов Д.В. Стратегічне планування функціонування та розвитку підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2021/76.pdf

19. Кузяків О., Ангел Є., Гулік А., Федець І. Нове щомісячне опитування

підприємств. *Український бізнес під час війни*. 2022. Вип. 4.
URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2022/TFD/Звіт_митниця_№4.pdf

20. Левчук Т.М. Кривов'язюк І.В. Проблеми забезпечення ефективності діяльності підприємства та їх вирішення в сучасних концепціях господарювання. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Випуск 23. Частина 2. С. 50–53.

22. Левицька Н. Ефективність використання основних засобів. *Податкове планування*. 2021. № 3. С. 45–54.

23. Лопатка Віталій, Фурса Валерія, Мотя Аліна. Науково-методичні аспекти оцінки та управління процесами формування і використання активів. *Збірник доповідей науково-практичних конференцій студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по напрямках підготовки (спеціальностях) випуск 11*. Полтава : ПДАА, 2021. С. 119–121.

24. Маслак О.О., Огерчук Ю.В., Маслак Т.О. Особливості вибору стратегії розвитку вітчизняних підприємств на основі аналізу стратегічних альтернатив. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2021. № 2 (6). С. 65–71.

25. Новальська Н. І., Клименко В. В. Інвестиційно-інноваційна діяльність транспортно-логістичних підприємств в умовах сучасного бізнес-середовища. *Економіка та управління підприємством*. 2021. Том 32 (71). № 4. С. 64–69.

26. Пашнюк Л. О. Джерела фінансування оновлення основних фондів та напрями їх вдосконалення. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 9. С. 46–50.

27. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 245.

28. Прохорова В.В., Божалова О.В. Стратегічно-орієнтовані напрями інноваційного розвитку промислового підприємства. *Економічний вісник*. 2020. №2. С. 132-140.

29. Романенко М. І. Ефективність використання основних виробничих фондів та розробка пропозицій щодо її поліпшення. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 3. С. 318–321.

30. Семенча, І., Гордієнко, С. Формування стратегії розвитку бізнесу з урахуванням умов воєнної економіки України. *Економічний простір*. 2022. №181. С. 143-150.

31. Слепях Е. В. Виробнича потужність підприємства та підвищення ефективності її використання. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. №1. С. 121–124. – URL: [evzdia_2017_1\(1\)__26.pdf](#)

32. Смерічевський С. Ф., Ареф'єва О. В., Пілецька С. Т. Формування стратегічних рішень при управлінні змінами на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2022. № 6. С. 108–117

33. Феєр О.В. Модернізація як економічна категорія. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*, 2016. Випуск 1(5). С.70-75

34. Хаєцька О. П. Шляхи підвищення міжнародної інвестиційної привабливості України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. № 3 (53). С. 113– 130.

35. Цалко Т.Р., Невмержицька С.М. Система ключових показників ефективності як запорука ефективного управління бізнес-процесами у компанії. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 6 (74). С. 160–167.

36. Bell D. The coming of post-industrial society. *Venture in social forecasting*. N.Y.: Collman Pub., 1973. 884 p.

37. He Ch. (2012) *Modernization Science: The Principles and Methods of National Advancement*. Springer Science & Business Media. 648 p.

38. Huntington S.P. The change to change: modernization, development, and politics // *Comparative Politics*. 1971. Vol. 3 № 3. pp. 283–322.

39. Inglehart R., Welzel C. *Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence*. New York: Cambridge University Press, 2005. 333 p.

40. Sherstennikov, Yuriy V. «Modeling Optimization of an Enterprise's Production Capacity and Retail Sales». *Business Inform*. 2019. № 6. P. 135–139.